

3.4.2 MESURES FINANCERES

A més de l'instrument financer LIFE, o d'actuacions concretes pel finançament d'infraestructures de sanejament o la reforma urbana —com és el cas del Fons de Cohesió—, el finançament comunitari per a la conservació apareix lligat a actuacions sectorials i de desenvolupament integrat. Generalment l'orientació ambiental figura entre els objectius generals de cada programa o política específica i es pot arribar a concretar en mesures fàcilment identificables de recuperació d'espais, proveïment d'infraestructures, etc. No obstant això, la major part dels programes es destinen a mesures de desenvolupament o estructuració del sector i, fora de les accions contemplades al Decret 114/88 d'avaluació d'impacte ambiental, no s'avalua l'impacte dels plans o programes en la perspectiva de la proposta comunitària actual sobre avaluacions estratègiques.

Catalunya participa des de 1993 en diferents projectes finançats per l'instrument financer LIFE i relacionats amb la protecció d'espècies o la restauració i la gestió sostenible d'espais naturals.

Projectes LIFE relacionats amb la diversitat biològica amb incidència a Catalunya

Any d'aprovació	Projecte
1993	<ul style="list-style-type: none"> • Primera fase del programa de conservació d'espècies amenaçades en els Pirineus (LIFE93NAT/E/011800 - 011801 - 011802 - 011803) • Primera fase de l'inventari i mapificació a Espanya dels hàbitats i tipus d'espècies de la Directiva 92/43/EEC (LIFE93NAT/E/011900)
1994	<ul style="list-style-type: none"> • Segona fase de l'inventari i mapificació a Espanya dels hàbitats i tipus d'espècies de la Directiva 92/43/EEC (LIFE93NAT/E/011900)
1995	<ul style="list-style-type: none"> • Conservació de vertebrats amenaçats als Pirineus - Catalunya (LIFE95/NAT/E/001159)
1996	<ul style="list-style-type: none"> • Accions de recuperació de l'àliga de Bonelli (<i>Hiraaetus fasciatus</i>) a Navarra (LIFE96/NAT/E/003114) • Conservació d'espècies prioritàries en els aiguamolls mediterranis (<i>Aphanius iberus</i>, <i>Valencia hispanica</i>, <i>Botaurus stellaris</i>, <i>Larus audouinii</i>) (LIFE96NAT/E/003118) • Millora de la gestió de l'hàbitat a la ZEPA del delta de l'Ebre (LIFE96NAT/E/003133) • Restauració y gestió integrada de la illa de Buda (LIFE96NAT/E/003180)
1998	<ul style="list-style-type: none"> • Gestió sostenible de la punta de la Mòra (LIFE98NAT/E/05311) • Restauració i gestió dels estanys de Sils (LIFE98NAT/E/005348)

El programa 5b s'inscriu dins les accions estructurals a càrrec dels fons estructurals FEOGA-O, FEDER i FSE que actuen conjuntament després de la reforma de 1988 amb la finalitat d'afavorir el desenvolupament de les zones rurals. La zona actualment designada com a 5b a Catalunya, d'acord amb criteris demogràfics, de renda i d'especialització, abasta un total de 372 municipis en 23 comarques. El programa aprovat té una durada de cinc anys, des del mes de gener de 1994 fins el desembre 1999, i un pressupost total de 57.922 milions de pessetes, cofinançat en un 50% per la UE.

Sota l'objectiu general del desenvolupament rural, hi apareix explícitament el de la preservació de l'equilibri ecològic de l'espai rural i la conservació del medi natural, el qual conforma un dels cinc eixos prioritaris d'actuació. En total aquestes iniciatives representen uns 13.140 milions de pessetes, un 22% del pressupost total.

Pressupost previst al DOCUP 5b de Catalunya, 1994-1999
(en milions de pessetes)

Subprogrames / Mesures	Fons	Reprogramat	%
3.1.3 Lluita contra la desertització i l'erosió	FEOGA	5.315,24	9,01
3.1.4 Conservació de la biodiversitat	FEOGA	4.008,69	6,80
3.1.5 Protecció i millora coberta vegetal	FEOGA	3.540,81	6,00
3.2.1 Protecció i millora del medi ambient	FEDER	274,84	0,47
TOTAL EIX 3		13.139,59	22,28
TOTAL		58.977,15	100,00

Aquesta inversió contrasta amb l'11,7% de la mitjana europea de despesa ambiental dels programes de l'Objectiu 5b durant el període 1994-1999. Malgrat tot, cal una certa prudència en la seva interpretació, en part perquè la despesa no es pot avaluar sense una comparació de la situació de partida, i també perquè els beneficis ambientals del programa no es poden fer sense avaluar l'impacte ambiental de la resta de mesures: concentracions parcel·laries, obertures de camins, irrigació, etc.

L'anomenat Fons de Cohesió es centra en projectes ambientals i de xarxes transeuropees de transport i es preveu una distribució dels recursos semblant entre ambdós sectors: Mereix una especial atenció la seva important dimensió financera.

Subvencions del Fons de Cohesió dedicades al medi ambient a Catalunya
(en milions de pessetes)

Any	Adm. local	Generalitat	Adm. central	TOTAL	% s/total
1993	-	-	1.000,4	1.000,4	11,2
1994	-	-	7.053,9	7.053,9	35,0
1995	6.718	11.000	944,3	18.662,3	41,7
1996	19.439	-	245,5	19.684,5	48,5

Amb la reforma de la Política Agrària Comuna de 1992, els aspectes ambientals van anar guanyant pes dins les polítiques agrícoles, especialment a través de la provisió d'ajuts financers per portar a terme activitats beneficioses pel medi ambient. Tot i així, en els països comunitaris les mesures agroambientals van suposar tant sols l'1,78% del pressupost del fons comunitari FEOGA de l'any 1997. A més a més, cal remarcar les dificultats d'aplicació d'aquests programes a la majoria dels països.

Les actuacions dutes a terme sota aquest programa i finançades pel Departament d'Agricultura de la Generalitat en un 50%, inclouen: l'ajut a l'agricultura compatible amb les exigències de la protecció del medi ambient i la conservació dels espais naturals als aiguamolls de l'Empordà i el delta de l'Ebre, per un import total de 800 milions de pessetes; l'ajut a l'avellaner en el marc del programa de lluita contra l'erosió, per un import total de 600 milions; i a molta distància financera, l'ajut a les produccions ecològiques amb un total de 40 milions.

En síntesi, les mesures agroambientals representen una part poc important del conjunt de les mesures agrícoles i encara amb dificultats per generar actuacions realment noves en relació a l'objectiu directe de la biodiversitat, entenent-la en un sentit ampli que abasta conreus, varietats, tècniques agrícoles, organització del paisatge i de la diversitat agrícola, i formes d'ús i de consum.

Els fons FEDER, FSE i FEOGA destinen també una reduïda part dels seus recursos al finançament d'iniciatives de la Comissió Europea en les zones Objectiu 1, 2, 5b i 6. Tot i que cap d'aquests ajuts s'orienta de manera directa a la protecció de la biodiversitat, en alguns d'aquests s'incorporen accions que hi estan més estretament lligades, com les orientades a la gestió sostenible dels recursos i a la planificació integrada.

En aquest grup d'iniciatives comunitàries destaquen els programes INTERREG, LEADER, i en menor dimensió, URBAN. Dins la iniciativa INTERREG IIC, Catalunya participa en el projecte Oest mediterrani i Alps llatins, que té entre els seus objectius la promoció, valoració i gestió del patrimoni natural cara al desenvolupament sostenible, que té un pressupost total de 24,4 milions d'ECU. L'objectiu del programa LEADER és el desenvolupament rural, però també s'inclouen dins les actuacions elegibles accions a favor del medi ambient, a Catalunya hi ha aprovats 10 projectes centrats en regions 5b.

El Reglament FEDER preveu, per últim, el finançament de determinades mesures amb caràcter innovador en quatre temes, dels que l'ordenació del territori i la millora del medi urbà, són els més propers als objectius de conservació de la biodiversitat. Es tracta d'estudis i projectes pilot, dels quals també es poden beneficiar de forma preferent les àrees classificades sota els objectius 1, 2, 5b i 6. Dins dels 15 projectes del Programa TERRA, varis municipis catalans participen en el projecte Alba -Ter Ave, amb un pressupost total previst de 1,6 milions d'ECU.

En síntesi, l'objectiu ambiental, plantejat de forma genèrica, apareix explícitament en moltes de les polítiques sectorials i de desenvolupament territorial. De fet, moltes de les àrees que es poden incloure entre les més sensibles des de la perspectiva de la biodiversitat formen part de programes catalans i europeus de desenvolupament. Hi ha, per tant, grans oportunitats per introduir les directrius per a la biodiversitat dins les polítiques sectorials, sempre i quan aquestes directrius estiguin ben definides i hi hagi la voluntat de fer-les aplicar.

Objectius a assolir:

- Aconseguir una major aplicació de les possibilitats de finançament comunitari en matèria de conservació i ús sostenible de la diversitat biològica, dotant a les diferents Administracions implicades dels recursos econòmics necessaris per al cofinançament corresponent.
- Complementar les línies d'ajut vigent i els recursos disponibles, especialment en l'àmbit comunitari, per donar suport concret a accions a favor de la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica, ja sigui a través de nous programes específics o com a part integrant, però incrementada i identificable, de les diferents actuacions sectorials i de desenvolupament integrat.
- Promoure l'avaluació ambiental estratègica dels plans i dels programes de desenvolupament territorial i sectorial de manera que es garanteixi la previsió anticipada dels impactes ambientals i la incorporació de les mesures de prevenció i de correcció corresponents, havent de ser aquest un requisit previ a la selecció de les accions a finançar.
- Establir compromisos de gestió ambiental per part dels beneficiaris com a condició de base per a l'accés als ajuts públics de les polítiques sectorials i de desenvolupament, amb la presentació dels corresponents plans d'actuació i de vigilància ambiental.